

POLICY LAB

Zdravo,

konkurenčnost in varnost postajata osrednja argumenta političnega odločanja – brez resne razprave o družbenih in ekoloških posledicah. V takšnem trenutku je ključno vprašanje: kdo določa smer naše prihodnosti in v čigavem interesu?

Policy Lab e-novičnik ni le pregled aktivnosti. Je prostor za razmislek. Kompas za čas, ko se stvari lomijo. Poskus razumeti, kako se velike politične odločitve – od finančnih regulacij do kmetijskih politik – dotikajo življenja ljudi, prostora in možnosti za pravičen zeleni prehod.

V času krepitve skrajne desnice, krčenja prostora civilne družbe in deregulacijskih pritiskov ostajamo pri istem izhodišču: odrast ni slogan. Je politična izbira. Izbira o tem, kako organizirati družbo znotraj ekoloških omejitev in komu naj ta družba sploh služi.

Dobrodošli!

– Ekipa Policy Lab

POLITIČNI KOMPAS

Nedeljsko odločanje ima velike posledice tudi za Evropo

Kljub temu da ima Slovenija le dva milijona prebivalcev, bo izid parlamentarnih volitev verjetno imel učinke, ki bodo segali daleč prek njenih meja. Zadnja štiri leta je Slovenijo vodila sredinsko-levosredinska koalicija pod vodstvom predsednika vlade Roberta Goloba. Medtem ko se sooča z resnim izzivom nekdanjega premierja Janeza Janše, ostaja vprašanje: ali se bo Golob izognil "prekletstvu oblasti", ali pa se bosta Slovenija – in Evropa – še bolj nagnili v desno?

Tomaž Zaniuk (Policy Lab) v članku *'Slovenia's Choice Has High Stakes for Europe'* za Green European Journal to dinamiko razpre brez olupševanja: rivalstvo med Janšo in Golobom, razpoke znotraj koalicije, nove satelitske stranke in kakšen politični okvir bo prevladal ter kaj to pomeni za institucije, civilno družbo in pravičen prehod. V ospredje postavi še nekaj drugega: možnost, da se v Sloveniji utrdi ali zlomi eden redkih aktualnih poskusov zeleno-levosredinske politične koalicije v Evropi. Slovenski "green-left experiment" bo z vsemi kompromisi, omejitvami in potenciali ključen pokazatelj, ali je ta možnost v današnjem evropskem političnem prostoru sploh vzdržna.

POLITICS

19 MARCH 2026 - 9 min. read

Slovenia's Choice Has High Stakes for Europe

Tomaž Zaniuk

Despite having a population of just two million, the outcome of Slovenia's parliamentary election is likely to have ripple effects well beyond its borders. For the past four years, Slovenia has been governed by a centre-left coalition headed by prime minister Robert Golob. As he faces a formidable challenge from former premier Janez Janša, can Golob escape the incumbent curse, or will Slovenia – and Europe – swing further to the right?

TRANSLATIONS

EN

SHARE THIS ARTICLE

VEČ

V FOKUSU

Zemljišča, moč in pravičen prehod: kaj (ne) ureja Skupna kmetijska politika EU

V Evropi je danes manj kot 4 % največjih kmetij lastnikov več kot polovice vseh kmetijskih zemljišč. Ta trend koncentracije se nadaljuje in ga **obstoječi mehanizmi** Skupne kmetijske politike EU (SKP) pogosto ne ustavljajo, temveč **posredno krepijo**. Kaj imajo zemljišča, kmetijska zemljišča, skupnega s pravičnim prehodom? Ajda K. Pistotnik je analizirala **vplive SKP na kmetijskih zemljišč in življenje v ruralnih območjih v regiji**:

v Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji. Primerjava pokaže **podobne vzorce**: subvencije, vezane na površino, sistematično privilegirajo večje lastnike, medtem ko mali kmetje in mladi težje dostopajo do zemlje. Njena ključna ugotovitev je jasna: zemljišča niso zgolj "tehnična spremenljivka", temveč politično vprašanje – vprašanje dostopa, koncentracije lastništva in moči odločanja.

"Without addressing ownership structures and unequal access to land, green transition policies risk reinforcing existing power asymmetries rather than transforming them."

– Ajda K. Pistotnik

Brez naslavljanja upravljanja in dostopa do zemljišč pravičen prehod ni mogoč. Zemljišča so prostor, kjer se srečajo podnebna politika, prehranska varnost, regionalni razvoj in socialna pravičnost

Celotno študijo si lahko prebereš

TUKAJ

Kaj če je rast del problema, ne rešitve?

Večina podnebnih scenarijev še vedno temelji na isti predpostavki: stalni gospodarski rasti. Nova znanstvena študija objavljena v *Nature Climate Change* pa pokaže, da je ravno ta okvir del problema. Soustanovitelj Policy Lab Aljoša Slameršak s sodelavci v novem članku '*Principles for a Post-growth Scenario of Ambitious Mitigation and High Human Well-being*' opozarja, da je to napačen okvir.

Namesto rasti študija predlaga nove, drugačne izhodiščne točke: **blaginjo, zadostnost, zmanjšanje neenakosti, predružačenje ekonomije in konvergenco globalnega severa in juga** – elemente, ki večinoma izvisijo iz obstoječih podnebnih modelov. Takšna osnova nam omogoča, da razmišljamo o ekonomskem sistemu, ki je organiziran z mislijo na **človeške potrebe in ekološke omejitve**. Ključno sporočilo študije: podnebna politika ne more biti uspešna, če ne preoblikuje tudi ekonomskih in družbenih struktur.

Celoten članek si lahko prebereš

TUKAJ

CIVILNI DIALOG

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO)

Trajnostni finančni produkti še vedno financirajo širitev fosilnih goriv in se hkrati predstavljajo kot del zelenega prehoda. To ni prehod, ampak regulativno podprto zeleno zavajanje. To vprašanje smo prenesli neposredno v politični proces: s **predlogi na mnenje** strokovne skupine v EESO o reviziji uredbe Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), ki določa, kako se trajnostni finančni produkti predstavljajo vlagateljem.

V okviru dela v skupini je Ajda K. Pistotnik zato predlagala:

- jasne izključitve za širitev fosilnih dejavnosti v trajnostnih kategorijah,
- večjo transparentnost glede izpostavljenosti fosilnim projektom,
- verodostojen, časovno opredeljen načrt opuščanja fosilnih goriv za podjetja, ki želijo biti uvrščena med trajnostne naložbe.

Rezultat? Dva naša predloga sta bila sprejeta, trije vključeni s kompromisom, eden je bil umaknjen. Če želi EU prevzeti vodilno vlogo, mora to dokazati tam, kjer je to pomembno: v regulacijah, ki usmerjajo tok kapitala.

Gre za več kot zakonodajo.

Deregulacija v imenu konkurenčnosti?

Deregulacijski val se na ravni EU v zadnjih mesecih pospešeno **krepi**. Pod gesli konkurenčnosti, poenostavljanja in sloganom 'One Europe, One Market' se postopno **rahljajo pravila**, ki varujejo ljudi in okolje. Evropski voditelji so v Belgiji (Antwerp, Alden Biesen) podprli načrt "One Europe, One Market" in podprli to smer razvoja – skupaj s pospešenim uvajanjem t. i. "28th Regime" zakonodaje. Urad predsednice Evropske komisije Ursule von der Leyen je zavrnil povabilo koalicije več kot 270 nevladnih organizacij, sindikatov in organizacij za človekove pravice na **Antwerp Counter Summit**, ki je nastal kot odziv na industrijskim vrh 11. februarja, kar kaže na naraščajoč razkorak med prioriteta in institucij EU in zahtevami civilne družbe.

Policy Lab se je pridružil **podpisu odprtega pisma proti deregulaciji**, ki opozarja, da trenutna agenda spodkopava okoljske, socialne in demokratične standarde v imenu kratkoročne konkurenčnosti. Podpisalo ga je že več kot 300 organizacij in podpora še naprej raste. Sporočilo je jasno: **varovalke niso birokratska ovir**, temveč temelj demokratične in pravične Evrope.

VEČ

KAKO ODRAST RAZUMEJO DRUGI

"Odrast zagovarja aktivne politike za selektivno zmanjševanje in razgradnjo tistih gospodarskih dejavnosti, ki jih ni mogoče narediti trajnostnih, ki ustvarjajo malo dejanske družbene koristi ali predstavljajo odvečno potrošnjo. Mednje sodijo oglaševanje, načrtovana zastarelost, t. i. »bulšihiti«, zasebna letala ter industrije fosilnih goriv in orožja. Odrast izhaja iz potrebe po zmanjšanju rabe energije in materialov, da bi se izognili ekološkemu preseganju planetarnih meja."

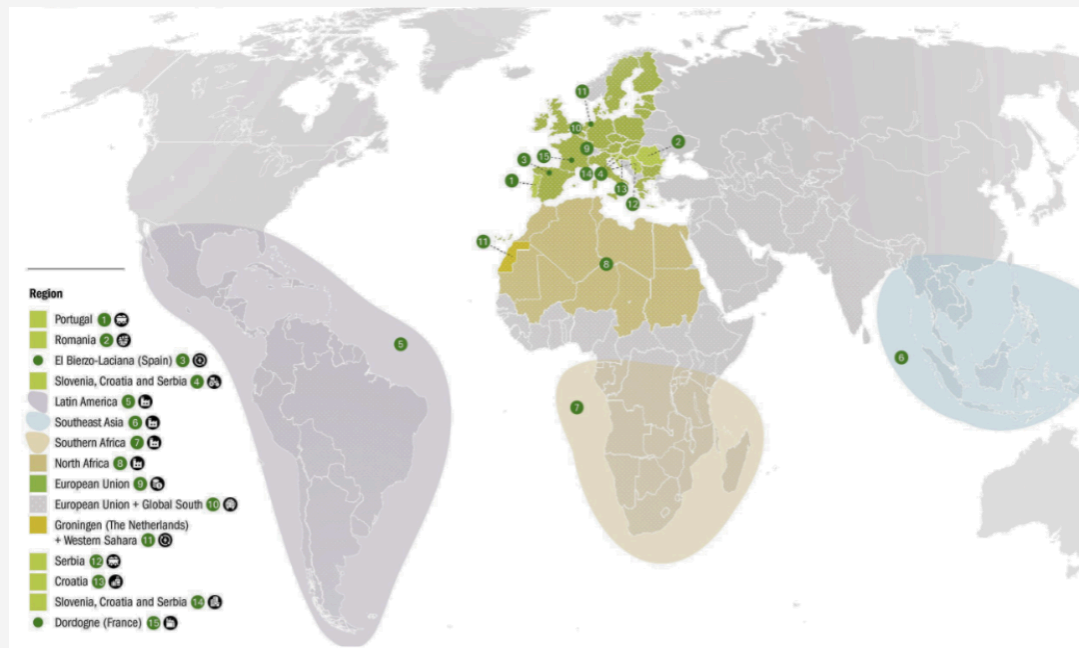
Schmelzer, Vetter & Vansintjan. 2022. *The Future Is Degrowth: A Guide to a World Beyond Capitalism*. Verso books.

NAŠA PRIPOROČILA

GreenPaths: 15 študij primerov in zemljevid

V okviru raziskovalnega projekta [GreenPaths](#) (Horizon Europe) je objavljenih vseh **15 študij primerov**, ki naslavljajo **zapleteno in večdimenzionalno naravo pravičnih prehodov**. Študije preučujejo družbene in okoljske učinke politik zelenega prehoda v zelo različnih kontekstih.

Skupna dilema: **kako zagotoviti, da bo zeleni prehod resnično pravičen?** Od odpiranja rudnikov litija v Srbiji, turistifikacije obale na Hrvaškem, do financiranja "zelenih" projektov prek Evropske investicijske banke in kmetijskih subvencij, ki vplivajo na koncentracijo zemljišč – zaradi geografske in sektorske raznolikosti ni enostavnih zaključkov.

[Več o študijah in zemljevid](#)

[TUKAJ](#)

'Beyond growth': ko mainstream začne postavljati prava vprašanja

The Guardian je začel novo serijo člankov [Beyond growth – Onkraj rasti](#). To ni le še ena medijska tema. Je signal, da razprava o preseganju rasti ni več marginalna, ampak vstopa v mainstream.

Že desetletja je bila gospodarska rast, merjena z BDP, obravnavana kot samoumeven politični cilj. Problem ni le v napačnem kazalniku. Problem je v sistemu, ki zahteva stalno rast – ne glede na

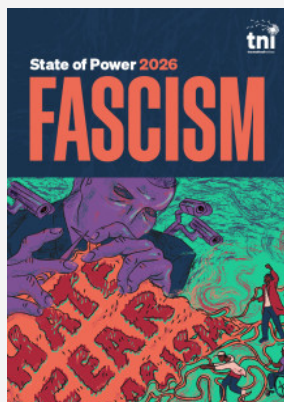
družbene in okoljske posledice.

Serija odpira prostor za drugačen razmislek. Ni naključje, da tudi generalni sekretar OZN António Guterres vse pogosteje poziva k premiku onkraj BDP – k merjenju tistega, kar je dejansko pomembno: blaginje, pravičnosti in ekološke stabilnosti.

Vprašanje torej ni več, ali potrebujemo alternative BDP. Vprašanje je: kako hitro jih bomo postavili v središče političnega odločanja in kdaj bomo to razpravo resno odprli tudi v Sloveniji.

State of Power 2026: fašizem kot sistem, ne izjema

[Transnational Institute](#) je objavil 14. izdajo poročila [State of Power](#), tokrat pod naslovom "Fascism". Publikacija State of Power gre onkraj časopisnih naslovov in ponudi **analizo sil ponovnega vzpona fašizma** – kdo ga financira, kako se širi in kako utrjuje svojo moč.

Analizira, kako se krizne razmere politično instrumentalizirajo, kakšno vlogo imajo finančne mreže in velika tehnološka podjetja. Poseben poudarek: kakšne oblike odpora so danes sploh še učinkovite.

VEČ

KAJ SLEDI?

Prihaja Knjižnica odrasti

Kmalu bomo vzpostavili digitalno Knjižnico odrasti – javno dostopen prostor znanja, ki bo na enem mestu zbiral ključne vire za razumevanje in oblikovanje pravičnega prehoda.

Regionalni forum – Periferne prihodnosti

Napovedujemo: z [Inštitutom za politično ekologijo](#) (Zagreb) pripravljamo **čezmejni forum** na temo okoljske pravičnosti, odrasti in naslavljanja dezinformacij v obmejnih krajih na slovenski in hrvaški strani meje, ki bo potekal 15. in 16. maja 2026 v Krškem.

**PODPRI NAŠE DELO
Z VAŠO DOMACIJO**

Trg prekomorskih brigad 1
1000 Ljubljana, Slovenia

Davčna številka: 57891257
Matična številka: 4018451000
TRR: SI56610000012552923
SWIFT: HDELSI22
Delavska hranilnica d. d., Ljubljana

**POL
ICY
LAB**

To sporočilo ste prejeli, ker ste se prijavi na naše brezplačne e-novice. Če sporočil ne želite prejemati, kliknite na spodnjo povezavo.

[Odjava od e-novičnika](#)

(So)financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA) ali Netherlands Helsinki Committee (NHC). Zanje ne morejo biti odgovorni niti Evropska unija niti EACEA niti NHC.

**4IMPACT
VALUES**

G | M | F
**Transatlantic
Foundation**

